

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Quæstio XVIII. In Titulum XVIII. De Servis Non Ordinandis, Et Eorum
Manumissione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

QUÆSTIO XVIII.

IN TITULUM XVIII. DE SERVIS NON ORDINANDIS, ET EORUM MANUMISSIONE.

Inter alia, quæ prohibent susceptionem ordinum, etiam est *servitus*, quæ est impedimentum *conditionis personæ*; sicut *vitium natalium* est impedimentum *originis*. Ratio hujus prohibitionis est, ne vilescat Clericalis Ordo, si servi, adhuc mancipati dominorum servitio, sacris altaris ministerijs associantur; divini enim ministerij dignitas, servilis conditionis vilitate, dedecorari non debet, ut dicitur *c. quicumque, dist. 54.* desumpto ex CC. Toletan. IV. c. 11. ibi: quicumque *libertatem à dominis suis ita percipiunt, ut nullum sibi in eis obsequium patronus retinet*, isti, si sine crimine sunt, ad Clericatus Ordinem liberi suscipiantur; quia directa manumissione absoluti noscuntur. Qui verò, *retento obsequio*, manumissi sunt, pro eo, quòd adhuc patroni servitute tenentur obnoxij, *nullatenus sunt ad Ecclesiasticum Ordinem promovendi*; ne, quando voluerint eorum domini, fiant ex Clericis servi; & *c. Generalis, 12. dist. ead.* ibi Gelasius Papa, *generalis*, ait *quærela vitanda præsumptio est*, qua prope modum causantur universi, passim servos, & originarios, dominorum jura, possessionumq; fugientes, sub Religione conversationis obtentu, vel ad monasteria se se conferre, vel ad Ecclesiasticum famulatum conniventibus quippe Præsulibus, indifferenter admitti; *qua modis est omnibus amovenda pernicies, ne per Christiani inis institutum, aut aliena pervadi, aut publica videatur disciplina subverti*: præcipuè, *cùm nec ipsam ministerij clericalis, hac obligatione fuscari, conveniat dignitatem*; cogaturque pro statu militantium sibi, conditioneque jurgari, aut videri (quod absit) obnoxia: his præmissis:

ARTICULUS I.

De Servis non ordinandis.

Summa hujus articuli est, quòd servi, seu mancipia, ordinari non debeant, nisi à Dominis suis manumissi, seu liber-

tate donati sint. Et ideo ordinandus, etiam ad primam tonsuram, debet esse *ingenuus*, hoc est, liber vel natiuitate, vel Domini manumissione; adeoque non debet esse servus *c. 1. h. t.* ibi: *nisi ante Clericatum ingenuitatis dignitate potiat*; & *c. consuluit 5. eod.* ubi Alexander III. Archiepiscopo Turonensi: *neque spurios, neque servos ordinare debes*; & si memor es, in consecratione tibi dictum fuit, *vide, ne quemlibet servilis conditionis ad Ordines promovere præsumas*. *Ingenuus* autem est, qui statim, cùm nascitur, liber est; Barbof. in *c. 1. de servis non ordinandis*. Hinc, si servus *sciente*, ac *non contradicente Domino* ordinetur etiam tantum in prima tonsura, fit liber; si autem domino *ignorante*, manet servus; & Dominus eum repetere potest *cap. 2. h. t. 19. & 20. dist. 54.*

Circa hoc ulterius not. 1. Episcopum *scienter* servum in sacris ordinantem, *Domino ignorante*, vel *invito*, teneri Domino duos servos æquè bonos, vel duplicatum pretium solvere; ordinatum autem fieri liberum, *gloss. in cit. c. 2. V. deponatur*, & habetur in *c. si servus 19. dist. 54.* ibi: *si servus absente, & nesciente Domino*, Episcopo tamen *sciente*, quòd servus sit, Diaconus, aut Presbyter fuerit ordinatus, ipso in clericatus officio permanente, Episcopus eum Domino *duplici satisfactione* compenset; *si verò* Episcopus, eum servum *nescierit*, qui testimonium perhibent, aut eum supplicaverint ordinari, simili redhibitioni teneantur obnoxij; *si ignoranter*, Domino ad duplum teneri eum, qui ei de idoneitate testimonium dedit, vel supplicavit, ut ordinetur: si autem etiam hic ignoravit, & à nemine inductus sit ad Ordines, & ordinatus sit in Diaconum, ipsum teneri Domino satisfacere, vel eum Domino reddi debere, *c. ex antiquis, dist. 54. junct. gloss. V. Vicarium* quod etiam jure hodierno dicendum est, si ordinatus sit in Subdiaconum, *c. miramur 7. h. t.* sed si in dicto casu ordinatus sit *Sacerdos*, non potest revocari in servitutem,

tutem, peculium tamen, si quod habet, amittit, *cit. c. ex antiquis* 9. Abbas *in c. 2. h. t. nu. 1.* cæterum DEO servit in spiritualibus Ministerijs, *c. 10. dist. 54.*

2233. Not. 2. servum, ut dictum, Domino redditum, manere privatum usu ordinum, & amittere privilegium fori *c. Ex antiquis junct. gloss. V. Religioso privilegio;* nec habitum, nec tonsuram deferre posse; quia manet in statu servi; Toletus *in Summa l. 1. c. 59. nu. 10.* retinere tamen privilegium Canonis, *gloss. in cap. 2. dist. 54. V. ceciderit;* *dist. cit. ibi: ejus conditionis sit, cujus fuerat ante gradum.*

Not. 3. similiter etiam prohiberi, ordinari ob defectum plenæ libertatis libertos, seu libertinos, nisi à Patronis fuerint directè, & sine retentione obsequij temporalis manumissi *c. 5. & c. fin. dist. 54.* quod etiam dicendum est de servis *originarijs*, vel *adscriptitijs* (*Leibzainen*) si Dominis suis personaliter obligati sint, *cap. 21. dist. 54. V. Laymon. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 8.*

ARTICULUS II.

De Manumissione Servorum.

2234. **A**gimus hîc de manumissione servorum non universim; sed quantum requiritur ad Ordines recipiendos; cum servi non possint licitè ordinari. Hinc omiſſis varijs manumissionis formulis apud Romanos usitatis; ac iis etiam, quibus olim in Ecclesia, juxta *c. 1. h. t.* servi manumitti solebant (de quibus videri potest Gonzalez *in cit. c. 2. à nu. 2.*) notandum in hac quæstione *libertinitatis*, & *ingenuitatis jura* ab usu recessisse, & solam manumittentis voluntatem attendi. Un-

de *libertas* locò *ingenuitatis*, hoc loco, sufficit, ut rectè notat Gonzalez *cit. nu. 6.* Quare:

2235. Ut Servus, in præſenti quæſtione, censeatur manumissus, & libertate (quæ requiritur ad recipiendos Ordines) potiatur, sufficit, si Dominus servo det licentiam, suscipiendi Ordines, licet sibi reservet operas ejus spirituales; & tali casu, si servus in illis præſtandis foret contumax, deponendus esset, *c. 4. h. t. ibi: si quis de servis suis quemquam donaverit libertate, & ipsum in Presbyterum fecerit ordinari*, ille autem postea in superbiâ elatus, Domino suo *horas Canonicas psallere noluerit*; accusatus apud Episcopum, qui ordinaverit eum, *degradetur*; idem sufficit, si Ecclesia, habens servum, ei det licentiam recipiendi Ordines, licet sibi reservet jus, vendicandi sibi post obitum ejus, quidquid acquisivit *c. 3. h. t. ibi: de famulis Ecclesie constituere Presbyteros, & Diaconos per paræcias liceat*, ita tamen, ut antea manumissi statum recipiant libertatis. Quicquid autem talibus extiterit debitum, aut quolibet modo collatum eis in personas extraneas transmittere non licebit; sed omnia ad jus Ecclesie, à qua manumissi sunt, post eorum obitum, debeant pertinere. Quibus (sicut cæteris Ecclesie libertis) accusandi, vel testificandi adversus Ecclesiam, aditus præcludatur: ad quod si aspiraverint, non solum libertatis beneficiò careant, sed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, sed necessitate temporis promeruerunt; aut, si eadem concedat servo suo facultatem Ordinum, ea lege, ut Ecclesie ipsi hanc licentiam danti perpetuò serviat *in Divinis Officijs c. 6. h. t.*

QUÆSTIO XIX.

IN TIT. XIX. DE OBLIGATIS AD RATIOCINIA, ORDINANDIS, VEL NON.

2236. **P**ræter illegitimos, & servilis conditionis homines, ab Ordine Ecclesiastico secluduntur etiam, qui propter aliena negotia, quæ gesserunt, rationibus reddendis sunt obnoxij; puta procuratores, quæstores, tutores, & curatores pupillorum; ne scilicet, si illis obrati maneant, competenti Laicorum foro, per transitum

ad statum Clericalem subtrahantur, vel cum dedecore statûs Clericalis negotijs secularibus impliceantur, ut constat ex *h. t. c. unic.*

2237. Not. autem 1. hoc impedimentum cessare, ubi à talibus ratiocinijs liberati fuerint, ut habetur *cit. c. unic.* intellige, si ab officio, & obligatione rationum de Offi-